

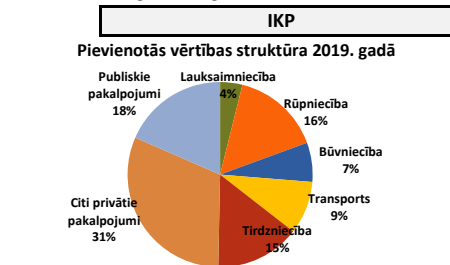
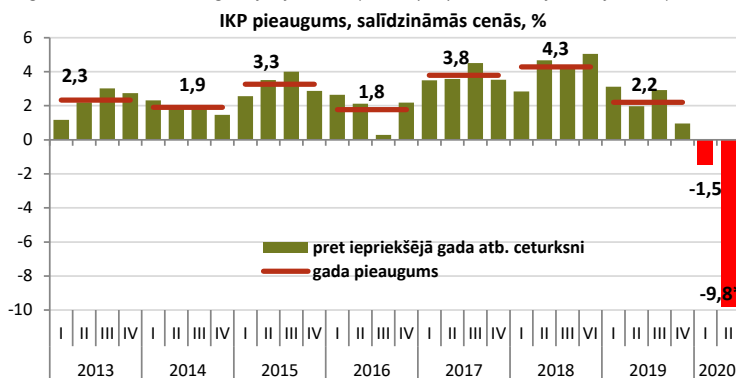

Makroekonomikas un budžeta apskats 2020

Nr. 6

Galvenie makroekonomiskie rādītāji	2019	Prognozes*			
		2020	2021	2022	2023
Iekšzemes kopprodukts (IKP)					
faktiskajās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	30476	-7,4	6,5	5,3	5,2
salīdzināmās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	27497	-7,0	5,1	3,1	3,1
IKP deflators (gads pret gadu), %	2,6	-0,5	1,3	2,0	2,0
Patēriņa cenu indekss (gads pret gadu), %	2,8	0,2	1,2	2,0	2,0
Vidējā bruto mēneša darba samaksa, eiro un pieaugums faktiskajās cenās, %	1076	-1,0	3,0	5,0	5,0
Nodarbinātība, tūkst. iedzīvotāju un pieaugums, %	910	-4,4	0,6	1,0	-0,1
Bezdarba līmenis (gada vidējais), %	6,3	10,5	9,8	8,1	7,3
Preču un pakalpojumu eksports					
faktiskajās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	18257	-14,8	7,7	4,6	5,7
salīdzināmās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	17381	-10,3	6,5	3,0	4,0
Preču un pakalpojumu imports					
faktiskajās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	18240	-16,3	9,0	6,3	6,5
salīdzināmās cenās (milj. eiro un pieaugums, %)	18434	-11,5	6,8	3,2	3,4

* Prognozes izstrādātas 2020.gada jūnijā un tiks ņemtas par pamatu Latvijas Vidēja termiņa budžeta ietvara 2021.-2023. gadam sagatavošanā

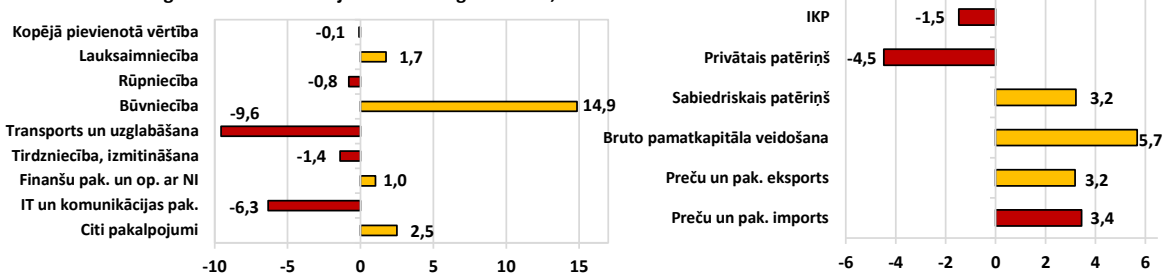

	19'III	IV	20'I	II*
Latvija	2,9	1,0	-1,5	-9,8
Lietuva	3,8	3,8	2,4	-3,8
Igaunija	4,8	3,9	-0,7	n.d.a.

* IKP ātrais novērtējums

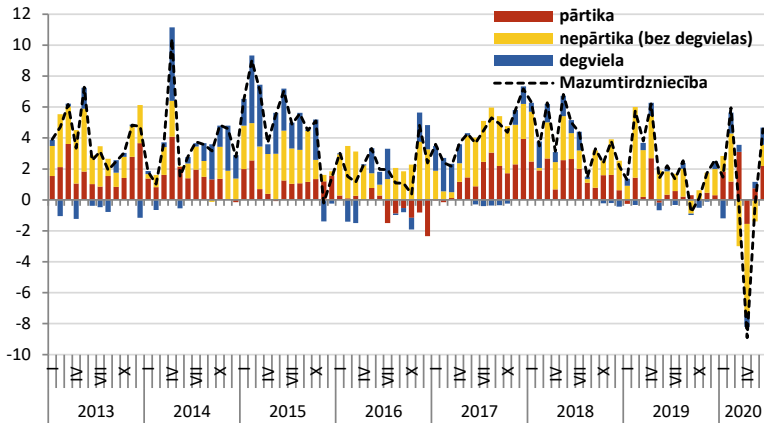
Šā gada pirmajā ceturksnī Latvijas iekšzemes kopprodukts (IKP), salīdzinot ar pagājušā gada attiecīgo ceturksni, samazinājās par 1,5%, bet otrajā ceturksnī COVID-19 krīzes ietekmē ekonomikas kritums, pēc IKP ātrā novērtējuma, sasniedza 9,8%. Tas ir straujākais IKP kritums kopš 2010.gada, tomēr ekonomikas sarukums bijis pat nedaudz mazāks nekā sākotnēji prognozēts, labāku noturību pret krīzi uzrādot ražošanas nozarēm un pakalpojumu nozarēm sākot atgūties ātrāk nekā sagaidīts. Ekonomikas krituma dziļums arī bijis mazāks nekā iepriekšējā krīzē, kad 2009.-2010.gadā IKP kritums gada griezumā piecus ceturkšņus pēc kārtas pārsniedza 10%. Otrajā ceturksnī IKP kritumu ietekmēja apjoma samazinājums ražojošajās nozarēs par 3,8% un pakalpojumu nozarēs par 11,0%, tajā skaitā mazumtirdzniecībā kritums par 1,6%. Samazinājās arī iekasēto produktu nodokļu apjoms. Operatīvie dati liecina, ka krīzes zemākais punkts otrajā ceturksnī jau varētu būt pārvarēts, nākamajos ceturkšņos ekonomikas aktivitātei pakāpeniski atjaunojoties. EK veidotais ESI konfidences indekss, sākot ar maiju, pastāvīgi paaugstinās gan Latvijā, gan Eiropas Savienībā kopumā, lai gan joprojām vēl nav atgriezies ilgtermiņa vidējā līmenī.

IKP izaugsme no nozaru un izlietojuma pusēs, 2020.gadā 1.cet. salīdzinājumā ar 2019.gada 1.cet., %

Ekonomikas kritumu 2020.gada pirmajā ceturksnī noteica privāta patēriņa kritums, kas skaidrojams ar COVID-19 slimības izplatības ierobežošanai ieviestajiem pasākumiem, kuri būtiski mazinājuši iedzīvotāju ekonomisko aktivitāti. Vienlaikus laba attīstība pirmajā ceturksnī bijusi investīcijās, ko sekmēja pieaugums būvniecības nozarē, pateicoties kam ekonomikas kritums pirmajā ceturksnī nav bijis vēl dziļāks. Līdzās būvniecības nozarei pozitīvu ieguldījumu ekonomikas izaugsme pirmajā ceturksnī devušas arī profesionālo pakalpojumu, nekustamā īpašuma un valsts pārvaldes, izglītības un veselības nozares, kamēr lielākā negatīvā ietekme visai prognozēti bijusi kritumam transporta nozarē – par 9,6% un nedaudz negatīvi arī samazinājumam informācijas un komunikāciju pakalpojumu nozarē par 6,3%. Būtiski sarukumi bijuši arī mākslas, izklaides un atpūtas nozarē – par 8,4% un izmitināšanas un ēdināšanas nozarē – par 6,8%. Tikmēr negatīvo attīstību apstrādes rūpniecībā, kas samazinājusies par 1,2%, noteikuši citi faktori, savukārt COVID ietekme būs vairāk redzama otrajā ceturksnī. Tajā pašā laikā finanšu un apdrošināšanas darbību radītā pievienotā vērtība turpināja sarukt - š.g. pirmajā ceturksnī par 4,6%.

Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija

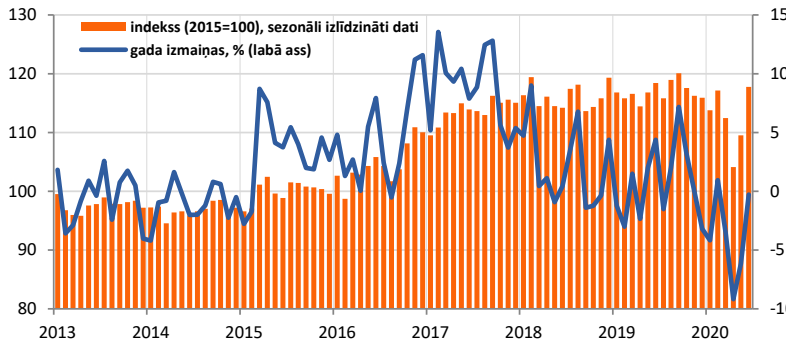
Mazumtirdniecības apgrozījuma gada pieaugums pa grupām*, %

Mazumtirdniecība

Apgrozījuma struktūra 2019.g., %	
17	42
41	

Gada pieaugumi, kalend.izl., 2020.g. janv.-jūnijs	
Kopā	+0,3%
Nepārtika (bez degv.)	-2,3%
Pārtika	+2,9%
Degviela	+1,3%

Latvijas mazumtirdniecības nozarē pēc apgrozījuma krituma š.g. martā, aprīlī un maijā, ko noteica COVID-19 krīze, jūnijā tika reģistrēta salīdzinoši spēcīga izaugsme, 4,6% apmērā. Tā rezultātā pusgadā kopumā nozare saglabājusi iepriekšējā gada līmeni, apgrozījumam palielinoties par 0,3%. Jūnijā mazumtirdniecības pieaugumu noteica pārdošanas apjomu kāpums gan pārtikas, gan nepārtikas preču veikalos. Mazumtirdniecības apjomi pārtikas veikalos gada griezumā palielinājās par 5%, savukārt straujāku pieaugumu uzrādīja auto degvielas mazumtirdniecība – tās pārdošanas apjomi bija par 7,2% augstāki nekā pirms gada. Pārējo nepārtikas preču, atskaitot degvielu, mazumtirdniecības apjomi jūnijā pieauga par 3,3%, straujākos pārdošanas apjomu kāpumus uzrādot sporta preču un spēļu tirdzniecībai, mājsaimniecības elektropreču tirdzniecībai, kā arī kultūras un atpūtai paredzēto preču tirdzniecībai.

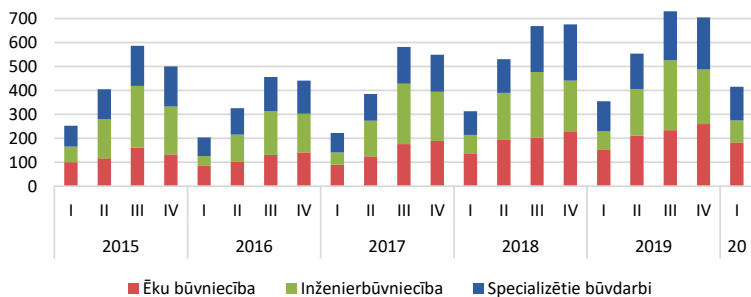
Rūpniecības produkcijas izlaides apjoms

Rūpniecība

Apgrozījuma struktūra 2019. g., %	
Datoru, elektron. un opt.iek. ražošana	5%
Metālapstrāde un mašīnbūve	19%
Nemetālisko minerālu ražošana	6%
Pārējās apakšnozares	22%
Pārtika un dzērieni	22%
Kokapstrāde	26%

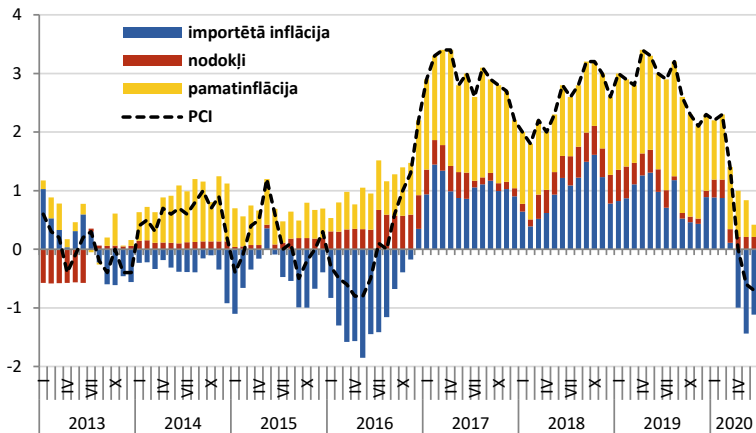

Rūpniecība, g/g, kalend.izl., 2020.g. janv.-jūnijs	
Rūpn. kopā	-3.8%
Ieguves rūpn.	+3.6%
Apstr. rūpn.	-4.5%
Enerģētika	-2.4%

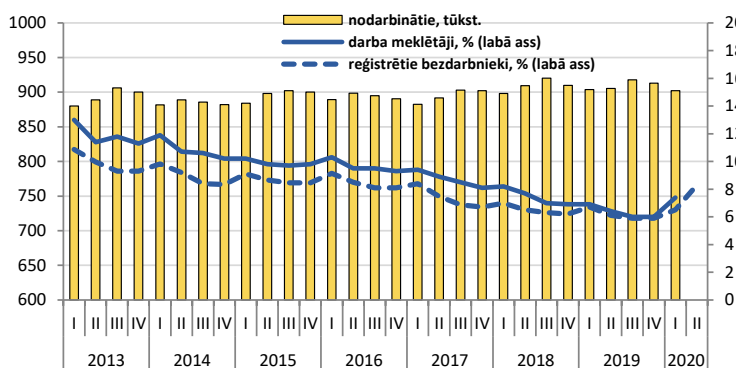
Situācija Latvijas rūpniecībā š.g. jūnijā turpinājusi uzlaboties, un nozares izlaide jau bija tuva iepriekšējā gada līmenim, ražošanas apjomiem gada griezumā samazinoties par 0,3%. Tomēr 2020.gada pirmajā pusgadā kopā nozarē tika reģistrēts nozīmīgs ražošanas apjomu sarukums – par 3,8%. Apstrādes rūpniecības apjomi jūnijā saruka par 2,3%, kas, jāatzīmē, ir ievērojami zemāks kritums nekā iepriekšējos divus mēnešos, kad aprīlī un maijā nozare uzrādīja apjomu sarukumus par attiecīgi 8,9% un 7,0%. Līdz ar to š.g. pirmajā pusgadā kopā apstrādes rūpniecības izlaide bijusi par 4,5% vājāka nekā pirms gada, ko noteica ne tikai COVID-19 krīze, bet arī gada pirmajos mēnešos reģistrētais sarukums kokrūpniecībā saistībā ar pērnā gada bāzes efektiem, kā arī apjomu kritumi atsevišķās mašīnbūves apakšnozarēs saistībā ar ārējā pieprasījuma vājināšanos. Pēc ražošanas apjomu pieauguma maijā kokrūpniecība jūnijā atkal uzrādījusi kritumu - par 1,9%. Pārtikas produktu ražošana saglabājusi iepriekšējā gada jūnija izlaides līmeni. Savukārt gatavo metālizstrādājumu ražošanas apjomi sarukuši līdz 2018.gada līmenim, uzrādot kritumu ceturtā mēnesī pēc kārtas un salīdzinājumā ar pērnā gada jūniju samazinoties par 8,9%. Arī citas apstrādes rūpniecības apakšnozares jūnijā uzrādīja ražošanas apjomu sarukumus, tomēr tie bijuši vājāki nekā iepriekšējos mēnešos. Savukārt ķīmiskās rūpniecības ražošana, kā arī poligrāfijas un ierakstu reproducēšanas apjomi turpinājuši pieaugt un salīdzinājumā ar iepriekšējā gada jūniju palielinājušies par attiecīgi 21,8% un 3,0%.

Būvniecības izlaides apjoms faktiskajās cenās, milj. eiro

Būvniecība

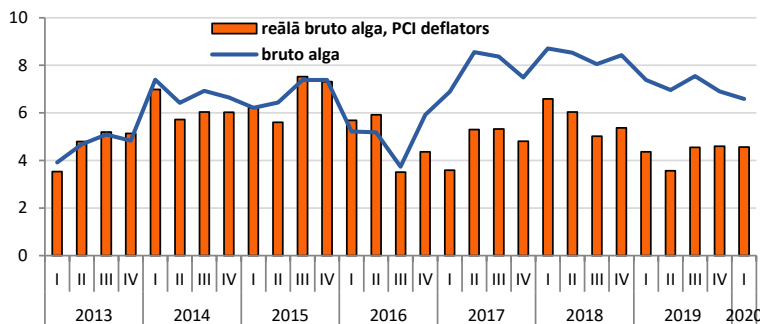
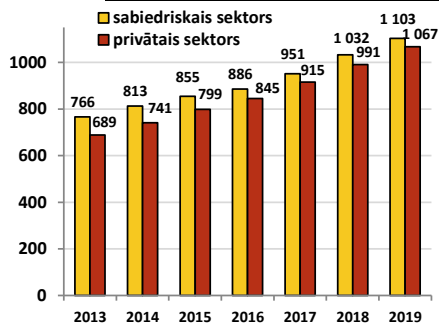
Būvniecības apjomi faktiskajās cenās 2020.gada pirmajā ceturksnī atkal uzrādīja strauju pieaugumu, salīdzinājumā ar attiecīgo periodu pērnā gada jūnijā palielinoties par 16,9%. Nozares izaugsmei visvairāk veicināja ēku būvniecības kāpums par 20,3%. Arī inženierbūvniecības un specializēto būvdarbu apjomi augs salīdzinoši strauji - attiecīgi par 17,4% un 12,4%. Savukārt atšķirībā no iepriekšējos periodos uzrādītā kāpuma izsniegtajās būvatļaujās paredzamā platība š.g. sākumā uzrādīja kritumu, pirmajā ceturksnī samazinoties par 5,7%. Tas liecina par būvniecības apjomu potenciālo samazinājumu turpmākajos periodos. Turklāt būvniecības nozares perspektīvas šogad apdraud arī nenoteiktība saistībā ar COVID-19 krīzi, ko apstiprina sarukušais būvniecības konfidences rādītājs.

Gada inflācija sadalījumā pa avotiem, %

Inflācija

2020.gada jūnijā Latvijā otro mēnesi pēc kārtas tika reģistrēta deflācija, patēriņa cenām gada griezumā samazinoties par 0,7%, kas saistīts ar COVID-19 pandēmiju un tās izraisītajām sekām, ko raksturo naftas cenu samazinājums pasaulē, kā arī straujš pieprasījuma kritums tūrisma pakalpojumiem. Kopumā preču cenas š.g. jūnijā bijušas par 1,6% zemākas nekā pirms gada, savukārt pakalpojumu cenas jūnijā turpināja palielināties un bija par 1,3% augstākas nekā pirms gada. Tomēr pandēmijas ietekme ir jūtama arī pakalpojumu sektorā, jo pakalpojumu cenu kāpums ir piebremzējies un jūnijā bijis vairāk nekā divas reizes lēnāks nekā gada sākumā. Jūnijā lielāko devumu patēriņa cenu samazinājumā nodrošināja degvielas cenu kritums par 16,0%. Samazinājums reģistrēts arī ar mājokļa uzturēšanu saistīto pakalpojumu cenās, piemēram, gāze bija par 18,5% lētāka nekā pirms gada, elektroenerģijas cena saruka par 2,7%. Ārvalstu tūristu būtisks kritums noteica mājokļu īres un izmīnāšanas pakalpojumu cenu sarukumu attiecīgi par 5,6% un 13,2%.

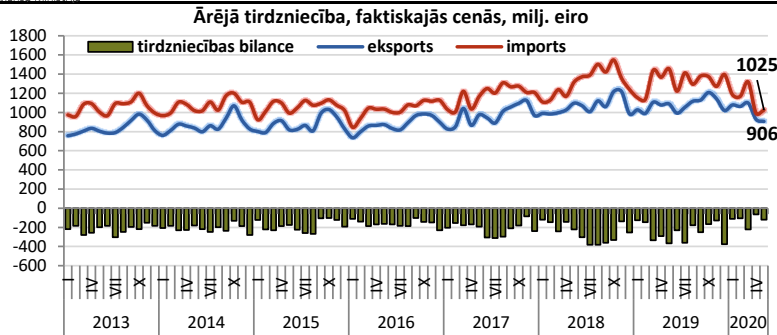
Bezdarba līmenis, % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem

Nodarbinātība

COVID-19 krīzes ietekme atspoguļojās jau š.g. pirmā ceturkšņa darba tirgus datos, kad tautsaimniecībā nodarbināto iedzīvotāju skaits bija par 0,2% mazāks nekā pirms gada. Bezdarba līmenis pēc darbaspēka apsekojuma gada laikā palielinājās par 0,5 procentpunktiem līdz 7,4% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem. Vēl straujāks bezdarba pieaugums piedzīvots nākamajos mēnešos, kad reģistrēto bezdarbnieku skaits palielinājās par 14,9 tūkst. jeb 24,2%, maija beigās tam sasniedzot 76,4 tūkst. Reģistrētā bezdarba līmenis no 6,8% marta beigās pieauga līdz 8,4% maija beigās. Jūnijā bezdarba pieaugums kļuva lēnāks, tam palielinoties līdz 8,6%, bet jūlijā tas ir apstājies, mēneša laikā kopējam bezdarbnieku skaitam samazinoties par 268 cilvēkiem. Nodarbinātības Valsts aģentūrā reģistrēto brīvo darba vietu skaits līdz maija beigām bija strauji krities - līdz 17,1 tūkst. un bija par 48,7% mazāks nekā pirms gada. Jūnijā brīvo darba vietu skaits jau sāka pieaugt, - par 5% mēneša laikā, sasniedzot 17,9 tūkst. un šajā līmenī saglabājās arī jūlija pirmajā pusē.

Algu pieaugums, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

Darba samaksa, euro

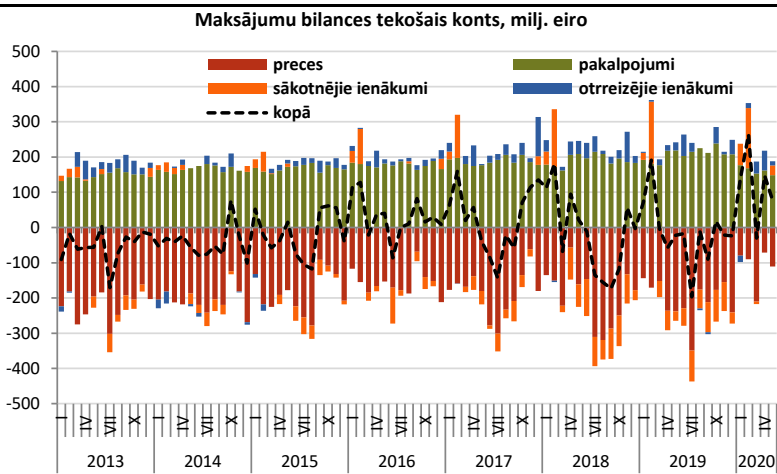
Mēneša vidējā bruto darba samaksa 2020.gada pirmajā ceturksnī, salīdzinot ar attiecīgo ceturksni pirms gada, palielinājies par 6,6% līdz 1100 eiro. Neskatoties uz ekonomikas izaugsmes tempu kritumu, darba samaksa augusi gandrīz tikpat strauji kā 2019.gadā, kad tā palielinājās par 7,2%. Tomēr darba samaksas pieauguma tempi ceturkšņa laikā pa mēnešiem pakāpeniski samazinājās, martā noslidzot līdz 5,0%. Pirmajā ceturksnī darba samaksa privātajā un sabiedriskajā sektorā palielinājās praktiski vienādi - attiecīgi par 6,5% un 6,7% salīdzinājumā ar pagājušā gada attiecīgo ceturksni. Vēl joprojām augstāks darba samaksas līmenis saglabājās sabiedriskajā sektorā, kur vidējā alga pirmajā ceturksnī bija 1104 eiro, kamēr privātajā sektorā tā veidoja 1100 eiro. Reālā neto darba samaksa 2020.gada pirmajā ceturksnī, salīdzinot ar attiecīgo ceturksni pirms gada, palielinājās par 4,3%, uzrādot nedaudz straujāku pieaugumu nekā 2019.gadā, kad tā bija augusi par 3,9%.

Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija, Latvijas Banka

Ārējā tirdzniecība		
Eksports 2020.g. I-V	Strukt.	Gada pieaugums
Kopā	100,0%	-4,1%
Pārtika	20,0%	5,4%
Mehānismi, elektroierīce	17,9%	7,7%
Koksne	17,8%	-11,9%
Metāli	9,1%	-4,5%
Ķīmiskās rūp. raž.	8,0%	0,2%
Satiksmes līdzekļi	4,8%	-32,0%
Minerālprodukti	4,4%	-24,0%
Plastmasa	3,6%	0,4%
Pārējās preces	14,4%	-1,0%

Latvijas preču eksporta vērtība š.g. maijā bija par 2,3% zemāka nekā š.g. aprīlī un par 16,8% zemāka salīdzinājumā ar pērnā gada maiju. Preču eksporta kritums š.g. maijā fiksēts visās preču grupās. Straujākais kritums ir satiksmes līdzekļu eksportā (-51,2% gada griezumā), lauksaimniecības un pārtikas preču eksportā (-19,3%), minerālproduktu eksportā (-29,7%). Š.g. pirmajos 5 mēnešos kopā salīdzinājumā ar attiecīgo periodu pērn preču eksports samazinājās par 4,1%. Lielāko devumu eksporta samazinājumā noteica koka un koka izstrādājumu eksporta vērtības kritums par 11,9%. Būtiski samazinājās arī minerālproduktu eksports (24,0%), ko ietekmēja naftas pārstrādes produktu eksporta samazinājums krītošo naftas cenu dēļ un elektroenerģijas eksporta samazinājums saistībā ar elektroenerģijas patēriņa sarukumu. Par 32,0% samazinājās satiksmes līdzekļu eksports automobiļu reeksporta krituma dēļ. Savukārt preču importa vērtība š.g. maijā saruka par 29,6%, bet piecos mēnešos kopumā - par 13,1%. Eiropas Komisija š.g. jūlijā brīdinājusi, ka 2020.gadā IKP un importa kritums būs absolūti visām ES dalībvalstīm, prognozējot, ka lielākais ekonomiskās aktivitātes kritums būs tieši otrajā ceturksnī. Tajā pašā laikā pozitīvi vērtējams ES uzņēmēju un patērētāju noskaņojums par turpmāko ekonomikas atstību. Indeksa dinamika norāda, ka krīzes zemākais punkts tika sasniegts aprīlī un šobrīd vērojama pakāpeniska ekonomiskās aktivitātes atjaunošanās.

Tekošais konts

Š.g. maijā Latvijas maksājumu bilances tekošajā kontā bija fiksēts pārpalikums 77 milj. eiro apmērā pretstatā 22 milj. eiro deficītam pērnā gada maijā. Tekošā konta pārpalikumu galvenokārt noteica preču konta bilances uzlabojums. Preču importa vērtībai samazinoties straujāk par preču eksportu, preču konta deficīts saruka par 127 milj. eiro. Savukārt pakalpojumu eksports samazinājās straujāk par pakalpojumu importu, tādējādi konta pārpalikums saruka par 70 milj. eiro. Tomēr pakalpojumu konta pārpalikums 149 milj. eiro apmērā nosedza preču konta 111 milj. eiro deficītu. Sākotnējo ienākumu konta pārpalikums palielinājās par 54 milj. eiro, ko lielā mērā noteica zemāks izmaksāto dividendu apjoms ārvalstu investoriem. Savukārt otrreizējo ienākumu konta pārpalikuma samazinājumu par 11 milj. eiro ietekmēja augstākas Latvijas iemaksas ES budžetā. Š.g. piecos mēnešos kopumā tekošā konta pārpalikums veido 598 milj. eiro, ko lielā mērā ietekmēja ārējās tirdzniecības bilances uzlabojums un zemāks izmaksāto dividendu apjoms ārvalstu investoriem. COVID-19 pandēmija būtiski ietekmēja ārējo tirdzniecību, tomēr importa kritums bijis straujāks par eksporta sarukumu, labvēlīgi ietekmējot tirdzniecības bilanci.

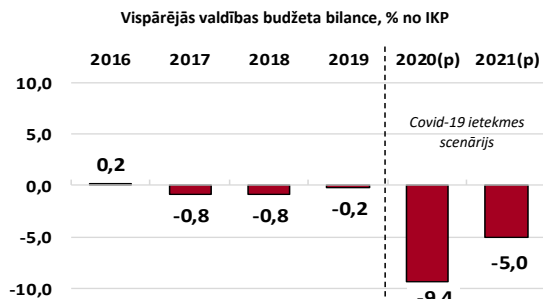
Galvenie rādītāji, gada izaugsme (ja nav norādīts citādi)

	18'I	II	III	IV	19'I	II	III	IV	20'I	II*
IKP, salīdzināmās cenās, %	2,8	4,7	4,4	5,0	3,1	2,0	2,9	1,0	-1,5	-9,8
IKP, faktiskās cenās, %	6,8	8,6	8,7	9,3	7,2	5,2	5,3	2,4	-0,2	n.d.a.
Inflācija, %	2,0	2,4	2,9	2,9	2,9	3,3	2,9	2,2	1,9	-0,4
Vidējā bruto darba samaksa, %	8,7	8,5	8,0	8,4	7,4	7,0	7,5	6,9	6,6	n.d.a.
Reālā alga, PCI deflators, %	6,6	6,0	5,0	5,4	4,4	3,6	4,6	4,6	4,6	n.d.a.
Nodarbināto skaits, %	1,8	2,0	1,9	0,8	0,6	-0,4	-0,2	0,4	-0,2	n.d.a.
Bezdarbs, %	8,2	7,7	7,0	6,9	6,9	6,4	6,0	6,0	7,4	n.d.a.
Produktivitāte, %	1,1	2,6	2,4	4,2	2,5	2,4	3,2	0,6	-1,3	n.d.a.
Mazumtirdzniecība, %	5,4	5,0	3,0	2,8	3,5	3,2	1,1	1,5	2,2	-1,5
Rūpniecība, %	4,5	0,2	2,9	0,9	-0,8	1,4	2,5	0,0	-2,3	-5,1
Preču eksports, %	9,2	14,7	7,9	7,3	5,2	-1,1	3,4	-1,5	3,7	n.d.a.
Preču imports, %	6,8	11,7	14,2	12,3	7,3	4,9	-5,2	-2,5	-1,5	n.d.a.
Tirdzniecības bilance, milj. eiro	-507,5	-664,1	-1124,2	-723,7	-606,6	-886,6	-789,0	-669,8	-435,7	n.d.a.
Tekošais konts, % no IKP	3,6	1,4	-6,1	-0,8	3,8	-1,3	-3,7	-0,3	5,5	n.d.a.

* IKP ātrās novērtējums

Dati: CSP, Eurostat, LR Finanšu ministrija, Latvijas Banka

Vispārējās valdības budžetā 2019.gadā deficīts bija 0,2% no IKP, kas salīdzinājumā ar 2018.gadu ir zemāks par 0,6 pp, būtiski uzlabojoties vietējās valdības budžeta bilanci. Pagājušajā gadā vietējā valdība bija vērojams pārpalikums, straujāk pieaugot iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumiem, bet izdevumiem augot lēnāk. Jāatzīmē, ka 2019.gada deficīta apjoms var tikt precizēts, CSP iesniedzot Eurostat notifikāciju šā gada oktobrī. Ņemot vērā situācijas attīstību saistībā ar Covid-19 izplatību un valdības apstiprinātos ierobežojumus no šā gada 13.marta, FM izstrādātas makroekonomisko rādītāju prognozes, kuras ir iekļautas Stabilitātes programmā 2020-2023. gadam, paredz Latvijas IKP kritumu 7,0% 2020. gadā. Balsoties uz makroekonomisko rādītāju prognozi, kā arī ņemot vērā gan Covid-19 negatīvo ietekmi uz Latvijas ekonomisko izaugsmi, gan arī Latvijas valdības ieviestos atbalsta pasākumus krīzes ietekmes mazināšanai, vispārējās valdības budžeta deficīts atbilstoši Latvijas Stabilitātes programmai šogad tiek prognozēts 9,4% no IKP, savukārt 2021. gadā pie nemainīgas politikas deficīts samazināsies līdz 5,0% no IKP. Š.g. jūnijā FM aktualizēja makroekonomiskās attīstības scenāriju, saglabājot IKP krituma prognozi 2020.gadā 7,0%, savukārt 2021.gadā paredzot straujāku izaugsmi 5,1% apmērā. Valdība ir apstiprinājusi (17.07.2020) atbalsta pasākumu plānoto apjomu 3,4 mlrd. eiro jeb 12% no IKP no kuriem tieša negatīva ietekme uz vispārējās valdības budžeta bilanci 1,6 mlrd. eiro jeb 5,6% no IKP. Vispārējās valdības budžeta prognozes tiks aktualizētas š.g. augustā.

Vispārējās valdības budžeta balance

Pēc Eiropas kontu sistēmas (EKS) metodoloģijas

Latvijas Stabilitātes programma 2020.-2023.gadam

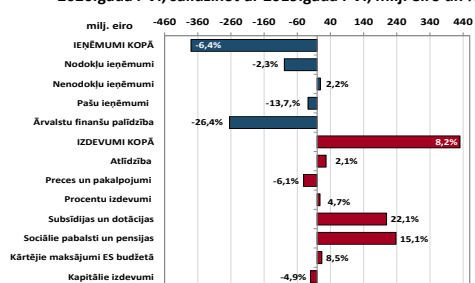
Konsolidētais kopbudžets
Kopbudžeta ieņēmumi un izdevumi

	2019.gada I-VI izpilde, milj. eiro	2020.gada I-VI izpilde, milj. eiro	2020./2019.g. izmaiņas, milj. eiro	2020./2019.g. izmaiņas, %
KONSOLIDĒTAIS KOPBUDŽETS				
Ieņēmumi	5 907,0	5 526,7	-380,2	-6,4%
Izdevumi	5 227,7	5 658,1	430,4	8,2%
<i>Finansiālā balance</i>	679,2	-131,4	-810,6	
VALSTS KONSOLIDĒTAIS BUDŽETS*				
Ieņēmumi	4 975,7	4 649,9	-325,8	-6,5%
Izdevumi	4 412,6	4 882,6	470,0	10,7%
<i>Finansiālā balance</i>	563,0	-232,8	-795,8	
Valsts pamatbudžets				
Ieņēmumi	3 553,6	3 235,4	-318,2	-9,0%
Izdevumi	3 141,7	3 444,1	302,4	9,6%
<i>Finansiālā balance</i>	411,9	-208,7	-620,6	
Valsts speciālais budžets				
Ieņēmumi	1 454,3	1 442,1	-12,1	-0,8%
Izdevumi	1 316,2	1 486,7	170,5	13,0%
<i>Finansiālā balance</i>	138,0	-44,6	-182,6	
PAŠVALDĪBU KONSOLIDĒTAIS BUDŽETS**				
Ieņēmumi	1 452,3	1 412,5	-39,7	-2,7%
Izdevumi	1 336,1	1 311,2	-24,9	-1,9%
<i>Finansiālā balance</i>	116,2	101,4	-14,8	

Pēc naudas plūsmas metodoloģijas

*Ieskaitot atvasinātās publiskās personas un ziedojumus, dāvinājumus

**Ieskaitot ziedojumus un dāvinājumus

Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumu un izdevumu izmaiņas 2020.gada I-VI, salīdzinot ar 2019.gada I-VI, milj. eiro un %

Ārkārtējās situācijas ierobežojumi un visaptveroša ekonomiskās aktivitātes bremsēšanās atspoguļojot kopbudžetā. Šā gada pirmajā pusgadā kopbudžetā ieņēmumi bija par 380,2 milj. eiro jeb 6,4% mazāki kā attiecīgajā periodā pērn, savukārt kopbudžeta izdevumi veikti par 430,4 milj. eiro jeb 8,2% lielākā apmērā kā 2019. gada pirmajā pusgadā. Tādējādi, gada pirmajā pusgadā kopbudžeta balance pasliktinājies un veidojies 131,4 milj. eiro deficīts, pretstatā 679,2 milj. eiro pārpalikumam attiecīgajā periodā pērn.

Šā gada pirmajā pusgadā kopbudžeta ieņēmumus saņēmi 5526,7 milj. eiro, kas bija par 380,2 milj. eiro jeb 6,4% zemākā apmērā kā pērn pirmajā pusgadā. Zemāku līmeni kā pērn noteica Covid-19 dēļ ieviestie ierobežojumi un to ietekmi uz ekonomiku, kā rezultātā kopbudžeta nodokļu ieņēmumi

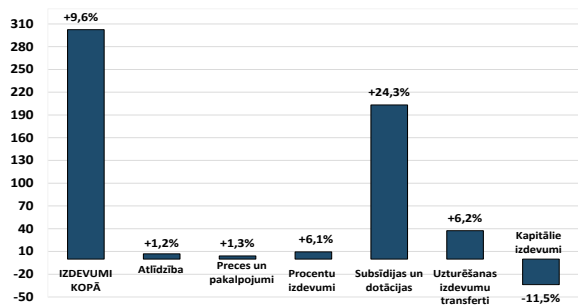
saņēmi par 98,8 milj. eiro jeb 2,3% zemākā apmērā kā pērn pirmajā pusgadā. Nozīmīgi samazinājušies ārvalstu finanšu palīdzības (ĀFP) ieņēmumi, kas šā gada pirmajā pusgadā bija par 264,1 milj. eiro jeb 26,4% zemāki kā pērn attiecīgajā periodā, veidojot 735,5 milj. eiro. ĀFP ieņēmumu apmēru ietekmē nobūdes atmaksas no Eiropas Komisijas par Eiropas Savienības fondu projektu īstenošanu.

Šā gada pirmajā pusgadā nenodokļu ieņēmumi kopbudžetā salīdzinājumā pret pagājušā gada janvāri-jūniju palielinājušies par 9,7 milj. eiro jeb 2,2%, veidojot 443,7 milj. eiro. Nenodokļu ieņēmumu pieaugumu nodrošināja augstāki nenodokļu ieņēmumi valsts pamatbudžetā, tostarp no noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskācijas.

Kopbudžeta izdevumi šā gada pirmajā pusgadā veido 5658,1 milj. eiro, kas bija par 430,4 milj. eiro jeb 8,2% vairāk kā 2019. gada attiecīgajā periodā. Kopbudžeta izdevumu pieaugumu pirmajā pusgadā nosaka to palielinājums subsīdijām un dotācijām, sociālajiem pabalstiem, tāpat arī valdības pieņemtie atbalsta pasākumi Covid-19 krīzes seku pārvarēšanai. No 430,4 milj. eiro kopbudžeta izdevumu palielinājuma gandrīz pusi (209,2 milj. eiro) veidoja pieaugums subsīdiju un dotāciju izdevumos, kas kāpuši par 22,1%. Tas saistīts ar 100 milj. eiro piešķiršanu finanšu institūcijai ALTUM, lai izsniegtu aizdevumus un nodrošinātu finansējumu ar garantijām Covid-19 krīzes skartajiem saimnieciskās darbības veicējiem, tāpat būtiski palielinājies subsīdiju un dotāciju apmērs ārstniecības iestādēm, tostarp Covid-19 ierobežošanai. Būtiski palielinājies subsīdiju un dotāciju apmērs Eiropas Savienības fondu projektu īstenošanai. Izdevumi sociālajiem pabalstiem šā gada pirmajā pusgadā veikti par 237,7 milj. eiro jeb 15,1% lielākā apmērā kā pērn.

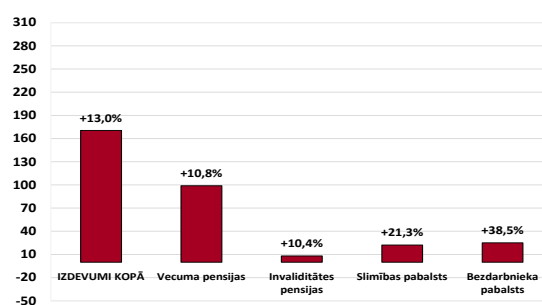
Tikmēr zemāki kā pērn sešos mēnešos kopbudžetā par 41 milj. eiro jeb 6,1% bijuši izdevumi precēm un pakalpojumiem, bet kapitālie izdevumi veikti par 20,1 milj. eiro jeb 4,9% mazākā apmērā. Zemāks kā pērn preču un pakalpojumu izdevumu līmenis, īpaši aprīlī-jūnijā, visticamāk saistīts ar iestāžu pārorientēšanos uz attālināto darbu.

Dati: Valsts kase, Eurostat, Latvijas Stabilitātes programma 2020.-2023.gadam

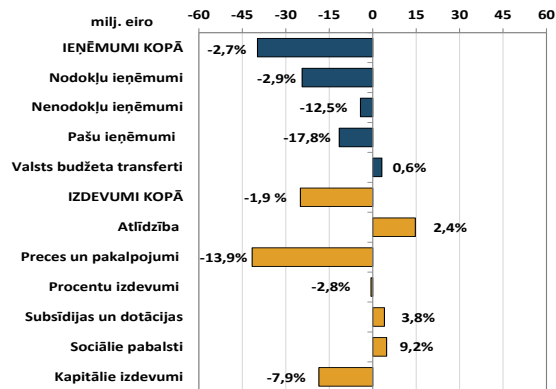
Pamatbudžeta izdevumu izmaiņas
 2020. gada I-VI, salīdzinot ar 2019. gada I-VI, milj. eiro un %

Atbilstoši Valsts kases publicētajai informācijai šā gada pirmajā pusgadā pamatbudžetā veidojas 208,7 milj. eiro deficīts, kamēr pērn attiecīgajā periodā bija 411,9 milj. eiro pārpalikums. Valsts pamatbudžeta ieņēmumi šā gada pirmajos sešos mēnešos sasniedza 3235,4 milj. eiro un salīdzinot ar 2019. gada janvāri-jūniju ieņēmumi samazinājās par 318,2 milj. eiro jeb 9,0%. Pirmajā pusgadā starp lielajiem nodokļiem ieņēmumi palielinājušies vienīgi no uzņēmumu ienākuma nodokļa (UIN), par 101 milj. eiro, kas skaidrojams ar zemo UIN ieņēmumu apjomu pērn UIN reformas rezultātā, ko veicināja gan augstais atmaksu apmērs, gan līdz reformai gūtās peļņas būtiskie apmēri, par kurus sadali nodoklis netiek piemērots. Savukārt, izdevumi šā gada pirmajā pusgadā, salīdzinot ar 2019. gada attiecīgo periodu, ir palielinājušies par 302,4 milj. eiro jeb 9,6%. Vislielākais izdevumu kāpums tika novērots subsīdijām un dotācijām, kas salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu pieauga par 203,2 milj. eiro jeb 24,3%, veidojot 1040,5 milj. eiro, kas saistīts ar lielāku subsīdiju un dotāciju apmēru veselības aprūpes iestādēm, kā arī finansējuma piešķiršanu finanšu institūcijai ALTUM (100 milj. eiro), lai izsniegtu aizdevumus un nodrošinātu finansējumu ar garantijām Covid-19 krīzes skartajiem saimnieciskās darbības veicējiem. Procentu izdevumi šā gadā pirmajā pusgadā bija 165,4 milj. eiro, kas salīdzinājumā ar 2019. gada atbilstošu periodu palielinājušies par 9,5 milj. eiro jeb 6,1%, taču šie izdevumi ir atkarīgi no maksājumu grafika un šogad kopumā sagaidāmi pērnā gada līmenī.

Pārējās pamatbudžeta izdevumu grupās vērojams krietni mērenāks izdevumu pieaugums vai to samazinājums, salīdzinot ar 2019. gada pirmo pusgadu. Zemāki kā pērn pirmajā pusgada pamatbudžetā par 33,7 milj. eiro jeb 11,5% bijuši kapitālie izdevumi.

Speciālā budžeta izdevumu izmaiņas
 2020. gada I-VI, salīdzinot ar 2019. gada I-VI, milj. eiro un %

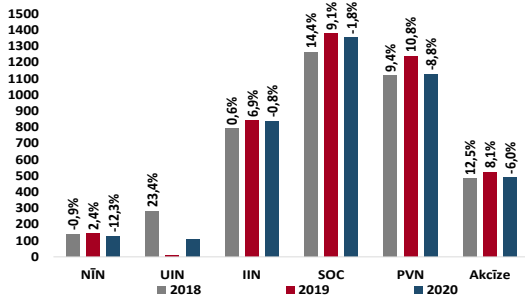
2020. gada pirmajā pusgadā valsts speciālā budžeta deficīts bija 44,6 milj. eiro, pretstatā 138,0 milj. eiro pārpalikumam pērn attiecīgajā periodā. Speciālā budžeta izdevumi gada pirmajā pusgadā veidoja 1486,7 milj. eiro, kas bija par 170,5 milj. eiro jeb 13,0% vairāk kā 2019. gada attiecīgajā periodā. Izdevumi pensijām valsts speciālajā budžetā bija par 108,1 milj. eiro jeb 10,6% lielāki kā pērn pirmajā pusgadā, ko lielā mērā ietekmēja pērn oktobrī veikta pensiju indeksācija. Izdevumi pensijām valsts speciālajā budžetā kopumā atbilst plānotajam izdevumu līmenim. Savukārt pārējo pabalstu izdevumi palielinājušies par 60,5 milj. eiro jeb 21,3%. Nozīmīgi pieauguši izdevumi bezdarbnieku pabalstiem, šā gada pirmajā pusgadā salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu par 25,0 milj. eiro jeb 38,5%, un sasniedzot 89,9 milj. eiro. Izdevumi bezdarbnieku pabalstiem pieaugums ir izskaidrojams gan ar bezdarbnieka skaita pieaugumu saistībā ar ekonomisko situāciju, gan arī valdības lemtiem atbalsta pasākumiem, pārskatot kritērijus un paplašinot saņēmēju loku. Atbilstoši nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) datiem 2020. gada jūnijā beigās bija 78 266 bezdarbnieki, bet pērn attiecīgajā brīdī 55 750 bezdarbnieki. Pēc NVA datiem reģistrētā bezdarba līmenis valstī 2020. gada jūnijā beigās bija 8,6%, kas ir par 0,2 procentpunktiem vairāk nekā mēnesi iepriekš. Izdevumi slimības pabalstiem valsts speciālajā budžetā šogad pirmajā pusgadā veikti par 22,1 milj. eiro jeb 21,3% vairāk kā pērn, sasniedzot 125,9 milj. eiro. To palielināšanas ietekmēja gan saņēmēju skaita palielināšanās, gan kāpums piešķirtā pabalsta vidējais apmērs uz vienu gadījumu. Atbilstoši Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (VSAA) datiem jūnijā par 40,5% pieaudzis piešķirtā pabalsta vidējais apmērs uz vienu gadījumu. Jāatzīmē, ka līdz 25.06.2020 izmaksātie slimības pabalsti saistībā ar Covid-19 veidoja tikai 1 milj. eiro.

Pašvaldību budžeta ieņēmumu un izdevumu izmaiņas
 2020. gada I-VI, salīdzinot ar 2019. gada I-VI, milj. eiro un %

Atbilstoši Valsts kases datiem 2020. gada pirmajā pusgadā konsolidētajā pašvaldību budžetā bija pārpalikums 101,4 milj. eiro apmērā, kas ir par 14,8 milj. eiro mazāk nekā attiecīgajā periodā gadu iepriekš. Pašvaldību konsolidētā budžeta ieņēmumi 2020. gada pirmajā pusgadā veidoja 1412,5 milj. eiro, kas ir par 39,7 milj. eiro jeb 2,7% mazāk kā gadu iepriekš attiecīgajā periodā. IIN ieņēmumi samazinājušies par 1,6 milj. eiro jeb 0,2%. IIN ieņēmumus ietekmē gan Covid-19 izraisītais bezdarba līmeņa palielinājums, gan ieviestie nodokļu reformas pasākumi, kas paredz ar 2020. gada 1. janvāri paaugstināt diferencēto neapliekamo minimumu no 230 līdz 300 eiro, neapliekamo minimumu pensionāriem no 270 līdz 300 eiro, kā arī atvieglojumus par apgādājamo no 230 līdz 250 eiro. Lielākais kritums pašvaldību konsolidētā budžeta ieņēmumos vērojams nekustamā īpašuma nodoklim (NĪN), samazinoties par 17,7 milj. eiro jeb 12,3%. NĪN ieņēmumu sarukums skaidrojams ar ieviestajiem atbalsta pasākumiem Covid-19 seku mazināšanai, proti, ir iespēja atlikt maksājumus uz vēlāku laiku, bet 2020. gada ietvaros. Konsolidētā pašvaldību budžeta izdevumu līmenis šā gada pirmajā pusgadā sarucis par 24,9 milj. eiro jeb 1,9% pret attiecīgo periodu pērn, veidojot 1311,2 milj. eiro. Kārtējie izdevumi samazinājušies par 26,8 milj. eiro, jeb 2,9%. Samazinājums skaidrojams ar preču un pakalpojumu izdevumu sarukumu par 41,6 milj. eiro jeb 13,9%, ko savukārt ietekmēja izdevumu samazināšanās valsts un pašvaldību aprūpē, apgādē un dienestā esošo personu uzturēšanai, kurināmajam un enerģētiskiem materiāliem, kā arī komunālajiem maksājumiem. Turpretī izdevumi atļūdzībai pieauguši par 14,7 milj. eiro jeb 2,4%. Pieauguši arī transferti uz valsts budžetu par 12,8 milj. eiro saistībā ar likumdošanā noteikto Rīgas pašvaldības kompensācijas maksājumu par SIA "Rīgas Satiksme" negatīvo ietekmi uz vispārējās valdības budžeta bilanci. Izdevumi sociālajiem atbalstiem pārskata periodā pieauguši par 4,8 milj. eiro jeb 9,2%.

	Konsolidētā kopbudžeta nodokļu ieņēmumi			Nodokļi	
	2019.gada I-VI izpilde, milj. eiro	2020. gada I-VI izpilde, milj. eiro	2020./2019.g. izmaiņas, milj.eiro	2020./2019.g. izmaiņas, (%)	2020.gada izpilde no perioda plāna (%)
Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi	4 269,9	4 171,1	-98,8	-2,3%	90,7%
Sociālās apdrošināšanas iemaksas	1 376,8	1 352,5	-24,2	-1,8%	99,5%
<i>Valsts speciālajā budžetā</i>	1 328,2	1 306,5	-21,7	-1,6%	92,8%
<i>1% veselības finansēšanai pamatbudžetā</i>	47,9	46,0	-1,9	-3,9%	95,0%
Pievienotās vērtības nodoklis	1 238,2	1 128,6	-109,6	-8,8%	85,2%
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	844,2	837,3	-7,0	-0,8%	104,4%
<i>Valsts pamatbudžetā</i>	170,1	164,7	-5,3	-3,1%	102,7%
<i>Pašvaldību pamatbudžetā</i>	674,2	672,5	-1,6	-0,2%	104,8%
Akcīzes nodoklis	520,7	489,2	-31,5	-6,0%	85,3%
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	9,4	110,3	-	-	72,1%
Nekustamā īpašuma nodoklis	143,6	126,0	-17,7	-12,3%	84,6%
<i>Informatīvi:</i>					
<i>Sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā</i>	<i>289,7</i>	<i>293,2</i>	<i>3,4</i>	<i>1,2%</i>	<i>-</i>

Kopbudžeta nodokļu ieņēmumu izmaiņas 2020.gada I-VI, milj.eiro un % pret iepriekšējo gadu

Kopbudžeta nodokļu ieņēmumos šā gada pirmajā pusgadā saņemti 4171,1 milj. eiro, kas ir par 98,8 milj. eiro jeb 2,3% mazāk, kā 2019. gada attiecīgajā periodā, ko būtiski ietekmēja ieviestie pasākumi COVID-19 izplatības ierobežošanai, sākot ar 2020.gada 13.martu liekot atsevišķām nodokļu maksātāju grupām būtiski ierobežot vai pilnībā apturēt savu saimniecisko darbību. Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi pirmajā pusgadā atpalika no plānotā par 426,6 milj. eiro jeb 9,3%.

Viens no retajiem nodokļiem, kuram ir vērojams ieņēmumu pieaugums, salīdzinot ar 2019.gada attiecīgo periodu, ir uzņēmumu ienākuma nodoklis (UIN). Šā gada pirmajā pusgadā UIN ieņēmumi pieauga par 101 milj. eiro, salīdzinot ar 2019. gada attiecīgo periodu. Jāatzīmē, ka pērn pirmajā pusgadā UIN sistēmas reformas pārejas periodā UIN atmaksas gandrīz pārsniedza iemaksas, bet šogad jau būtiski pieaugušas ir iemaksātās summas, kas nodrošina kopējo UIN ieņēmumu pieaugumu.

Lai nofinansētu atbalsta pasākumus, tiek veikti aizņēmumi gan iekšējā tirgū, emitējot iekšējā aizņēmuma vērtspapirus, gan arī starptautiskajā finanšu tirgū, veicot papildus emisiju 2026.gadā dzēšamajām eiroobligācijām 550 milj.eiro apmērā, jaunu eiroobligāciju emisiju ar dzēšanu 2023.gadā 1 mlrd. eiro apmērā un iekšējā aizņēmuma obligāciju emisiju ar dzēšanu 2022. gadā 304,5 milj.eiro apmērā. Parāli tiek nodrošinātas arī papildu aizņemšanās iespējas no starptautiskajām finanšu institūcijām. Šogad tika noslēgts aizņēmuma līgums ar Ziemeļu Investīciju banku, kura ietvaros ir iespējams piesaistīt ilgtermiņa finansējumu 500 milj.eiro apmērā. Eiropas Padomes Attīstības bankas (EPAB) Administratīvā padome 13.05.2020 apstiprināja aizdevumu Latvijai 150 milj.eiro apmērā, lai atbalstītu valdības pasākumus COVID-19 seku mazināšanai. Ņemot vērā ievērojamo aizņemšanās apjomu, Valsts kase prognozē, ka vispārējās valdības parāda līmenis 2020.gadā varētu pieaugt līdz 51,7% no IKP un 2021. gadā tas sasniedzu 52,2% no IKP. Šā gada aprīlī, starptautiskā kredītreitingu aģentūra Fitch apstiprināja Latvijas kredītreitingu esošajā "A-" līmenī, mainot nākotnes novērtējumu (*outlook*) no stabila uz negatīvu. Kā noteicošo iemeslu nākotnes novērtējuma maiņai Fitch norāda COVID-19 pandēmijas izraisītās sekas. Fitch atzīmē, ka Latvija ar līdzšinējo fiskālās disciplīnas kursu ir demonstrējusi spēju īstenot fiskālos pasākumus, kas vidējā termiņā samazinās valsts parādu.

Dati: Valsts kase, Finanšu ministrija, Eurostat, Latvijas Stabilitātes programma 2020.-2023.gadam

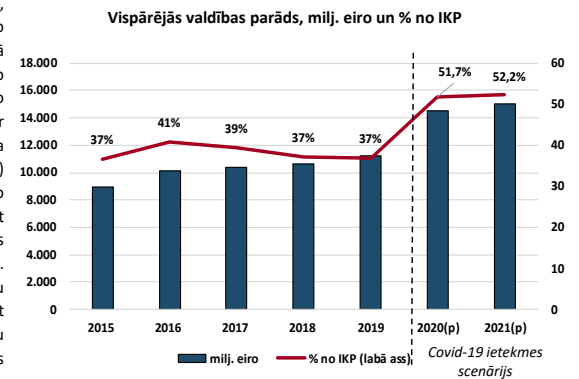
Lielākais kopbudžetā ieņēmumu samazinājums šā gada pirmajā pusgadā, salīdzinot ar 2019.gada attiecīgo periodu, bijis no pievienotās vērtības nodokļa (PVN) un akcīzes nodokļa.

Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi šā gada pirmajā pusgadā ir 1128,6 milj. eiro, kas ir par 109,6 milj. eiro jeb 8,8 % mazāk nekā 2019.gada attiecīgajā periodā. Ieņēmumu samazinājums skaidrojams ar nodokļa iemaksu samazinājumu. Lielākais ieņēmumu samazinājums ir no nodokļu maksātājiem, kuru pamatdarbības veids saistīts ar tirdzniecību, automobiļu un motociklu remontu. Būtisks ieņēmumu samazinājums ir arī no nodokļu maksātājiem, kuru pamatdarbība saistīta ar elektroenerģiju, gāzes apgādi, siltumapgādi un gaisa kondicionēšanu, izmitināšanu un ēdināšanas pakalpojumiem.

Straujas pārmaiņas ir arī darbaspēka nodokļu ieņēmumos, kas pēc ilgstoša pieauguma perioda, pēc ārkārtas stāvokļa ieviešanas vairs nesasniedz iepriekšējā gada atbilstošā perioda ieņēmumu apmēru. Darbaspēka nodokļos lielākais ieņēmumu samazinājums šā gada pirmajā pusgadā, salīdzinot ar 2019.gada attiecīgo periodu, ir no nodokļu maksātājiem, kuru pamatdarbības veids saistīts ar transportu un uzglabāšanu, kā arī izmitināšanu un ēdināšanas pakalpojumiem. Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas šā gada pirmajā pusgadā ir 1352,5 milj. eiro, kas ir par 24,2 milj. eiro jeb 1,8 % mazāk nekā 2019.gada attiecīgajā periodā. Savukārt iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi ir 837,3 milj. eiro, kas ir par 7,0 milj. eiro jeb 0,8 % mazāk nekā 2019.gada attiecīgajā periodā. Daļa darbinieku martā-jūnijā atalgojuma vietā saņēma dīkstāves pabalstus, kas tāpat kā bezdarbnieku skaita palielināšanās ietekmēja kopējo atalgojuma fondu valstī, tādējādi sociālās apdrošināšanas iemaksu pirmajā pusgadā samazinājušies.

Akcīzes nodokļa ieņēmumi šā gada pirmajā pusgadā ir 489,2 milj. eiro, kas ir par 31,5 milj. eiro jeb 6,0 % mazāk nekā pērn janvārī-jūnijā. Salīdzinot ar pirmo pusgadu pērn, ieņēmumi samazinājušies visās preču grupās, izņemot pārējās akcīzes preces (kafija, bezalkoholiskie dzērieni, elektronisko cigarešu uzpildes šķidrumi).

Vispārējās valdības parāds

Pēc Eiropas kontu sistēmas (EKS) metodoloģijas